

Versterking Samenwerking

OPLEIDINGSSCHOOL
De Stedendriehoek

Portfolio B Stappenplan reflectie de school in

Voorwoord

Deze uitgave bevat een samenvatting van het onderzoek dat de ontwikkelgroep Portfolio B heeft uitgevoerd in het kader van het project Versterking Samenwerking. Deze uitgave bevat tevens een stappenplan 'Reflectie de school in' die is ontwikkeld in het project.

De ontwikkelgroep Portfolio B, bestaande uit de Dorpsschool, Kindcentrum de Rivierenwijk en de Heuvellaan en de pabo van Saxion heeft in het kader van het project Versterking Samenwerking onderzoek gedaan naar het effect van reflectiegesprekken op het reflectief vermogen van kinderen.

Gedurende het onderzoeksproces heeft de ontwikkelgroep een aantal vanuit de literatuur onderbouwde stappen gezet die essentieel zijn voor het invoeren van reflectiegesprekken op school. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een bruikbaar product in de vorm van een stappenplan dat geschikt is voor scholen die reflectiegesprekken zouden willen inzetten.

Voor meer informatie over dit onderzoek en andere onderzoeken die zijn gedaan in het kader van Versterking Samenwerking kunt u terecht op www.opleidingsschooldestedendriehoek.nl.

Samenvatting van het onderzoek

Om het reflectief vermogen van leerlingen op de basisscholen De Heuvellaan, De Dorpsschool en Kindcentrum Rivierenwijk te vergoten, hebben we onderzoek gedaan naar de vraag in hoeverre reflectiegesprekken bijdragen aan het vergroten van het reflectief vermogen bij kinderen.

Om het reflectief vermogen van leerlingen te bevorderen, hebben we op elke school een aanpak ontwikkeld en ingevoerd. De aanpakken die we hebben onderzocht, zijn: 1. reflecteren naar aanleiding van het BIP-model (een schriftelijke reflectie waarin kinderen **B**eschrijven, reflecteren op eigen handelen in het **I**k deel en vervolgens een **P**lan maken), 2. reflecteren naar aanleiding van een vragenlijst en 3. reflecteren naar aanleiding van een digitaal werkportfolio. Om de effecten van deze interventies te onderzoeken, hebben we een vragenlijst ontwikkeld en interviews afgenomen bij leerlingen en betrokken leerkrachten.

Uit de resultaten blijkt dat er geen significant verschil is tussen de voor- en de nameting. Dit betekent dat de interventies volgens de metingen weinig effect hebben gehad. Wel is uit de interviews met leerlingen en leerkrachten gebleken dat de interventies waar leerlingen met hun leerkracht in gesprek zijn gegaan, een positieve invloed hebben gehad op het reflectief vermogen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het interview met een leerling van Kindcentrum Rivierenwijk, waarin de leerling aangeeft veel te hebben geleerd van de gesprekken met de leerkracht aan de hand van het werkportfolio.

Ondanks het feit dat de verschillen niet significant zijn, geven leerkrachten wel aan de resultaten van de interventies (vragenblad, BIP-model, digitaal portfolio) als positief te ervaren en daarmee een positieve bijdrage leveren aan de effectiviteit van reflectiegesprekken. Daarnaast geven leerlingen van de Heuvellaan (vragenblad) en Kindcentrum Rivierenwijk (digitaal portfolio) ook aan veel geleerd te hebben van de interventies. Bij de Dorpsschool (BIP-model) blijkt dit in mindere mate het geval, omdat de meerderheid van de geïnterviewde leerlingen aangeeft dat ze het reflecteren met het BIP-model niet nuttig vinden en er niet veel van hebben geleerd.

Op basis van de ervaringen uit ons onderzoek bevelen we aan te kiezen voor een vorm van reflectie waarin de leerkracht effectief met leerlingen in gesprek gaat.

Stappenplan

Visie

- Bepaal het doel van de school m.b.t. reflectie
- Ontwikkel hierin een doorgaande lijn

- Hoe zorg je voor een gezamenlijke visie?
- Formuleer een doorgaande lijn op basis van deze visie.

Stappenplan voor het invoeren van reflectiegesprekken op school

Startsituatie

- Leerkrachtvaardigheden op gebied van reflectie
- Bepaal de beginsituatie van de leerlingen

- Wat zijn de coachingsvaardigheden van leerkrachten?
- Welk gedrag zie je bij de leerlingen m.b.t. reflectie?
- Waar wil je op voortborduren?

Middel

- Maak een keuze voor een middel

- Maak een keuze uit verschillende middelen (bijv. werkportfolio, werken a.d.h.v. een vragenlijst of werken a.d.h.v. doelen.)
- Aan welke doelen ga je werken? (gedrag/werkhouding/cognitieve doelen?)
- In hoeverre laat je leerlingen zelf doelen opstellen?
- Tip: stel een aantal vaste doelen op waar leerlingen uit kunnen kiezen.

Implementatie

- Rol van de ouders
- Invoering reflectie
- Middel afstemmen op doelgroep

- Informeer ouders wanneer je start met de implementatie.
- Kun je ouders als hulp inschakelen om het doel te bereiken?
- Kan reflectie onderdeel worden van het rapportgesprek?
- Begin je een pilot in één groep of meerdere groepen tegelijk?
- Houd rekening met niveauverschillen op basis van leeftijd. Wat verwacht je van welke doelgroep?
- Tip: bekijk de ik-doelen van Dalton.

Randvoorwaarden

- Tijd
- Vastlegging
- Herhaling

- Is het nodig te werken aan leerkrachtvaardigheden m.b.t. reflectie?
- Zijn er al deskundigen in het team die hierin een rol kunnen spelen?
- Hoe plan je genoeg tijd in je rooster voor reflectie?
- Hoe leg je resultaten van reflectie vast?
- Hoe houd je reflectie actief?

Borging

- Evaluatie

- Hoe wordt het hele proces geëvalueerd?
- Welke instrumenten gebruik je hiervoor?
- Is er sprake van een doorgaande lijn van reflectie in de school?

